

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гасанов Гара Сулейман огли

здобувач другої (магістерської) вищої освіти,
факультет інформаційних технологій та соціально-гуманітарних наук
*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія», Україна*

Науковий керівник: Чернякова Олеся Володимирівна

ORCID ID: 0000-0002-0384-4829

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри
філософії та психології

*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія», Україна*

Вивчення психологічних особливостей емоційної сфери студентів є важливим напрямком досліджень у сучасній психології, оскільки студентські роки є періодом значних змін та адаптації до нових життєвих викликів. Емоції грають ключову роль у процесі навчання, а також впливають на соціальні відносини та загальний психічний стан студентів. Дослідження емоційної сфери студентів допомагає краще зрозуміти, як впливають різноманітні фактори, такі як навчальні навантаження, стиль життя та соціокультурне середовище, на їхні емоції та психологічний благополуччя. В даному контексті, ця тема має велике практичне значення, оскільки результати досліджень можуть служити основою для розробки програм та підходів до психологічної підтримки та розвитку студентів, сприяючи їхньому успіху та загальному самопочуттю. У цьому контексті, важливо ретельно вивчати та розуміти особливості емоційної сфери студентів, щоб сприяти їхньому психологічному розвитку та самовдосконаленню.

Ця тема є дуже актуальною з числа кількох причин. По-перше, студентське життя супроводжується значними стресами, і дослідження емоційної сфери допомагає розробити стратегії подолання стресу та підвищення психологічного благополуччя студентів. По-друге, емоції можуть впливати на навчання, увагу та прийняття рішень, тож розуміння цього впливу може оптимізувати навчальний процес. Крім того, емоції мають прямий вплив на ментальне здоров'я, і дослідження може допомогти вчасно виявляти та попереджувати психічні розлади. Також важливо враховувати соціальні відносини та адаптацію до університету, адже це впливає на успіх студентів. Освіта та педагогіка також отримують важливу інформацію для поліпшення навчального процесу та створення сприятливого середовища для студентів. Усе це робить тему вивчення психологічних особливостей емоційної сфери студентів надзвичайно актуальною і важливою для подальшого розвитку освіти та психологічної підтримки студентів.

Вивчення психологічних особливостей емоційної сфери студентів несе значну користь, оскільки допомагає покращити їхнє психологічне благополуччя, збільшити академічну ефективність, запобігти психічним розладам, покращити соціальні навички, полегшити адаптацію до університетського життя та удосконалити навчальний процес. Розуміння емоційної сфери студентів допомагає їм легше впоратися з викликами студентського життя і забезпечує основу для подальшого розвитку освіти та психологічної підтримки.

Таким чином, дослідження та розуміння психологічних особливостей емоційної сфери студентів є важливим завданням, оскільки воно сприяє подоланню різних викликів, з якими стикаються студенти, та дозволяє підвищити якість їхнього життя та навчання. Це також відкриває можливості для розробки покращених підходів до психологічної підтримки та навчання, які враховують індивідуальні потреби та емоційні стани студентів. В цілому, це дослідження сприяє підвищенню якості освіти та сприяє психологічному здоров'ю студентів, що є важливим для їхнього успіху та гармонійного розвитку.

Дослідження емоційної сфери людини має багаторічну історію, розпочинаючи з класичних теорій XIX століття та закінчуючи сучасними концепціями та прикладними дослідженнями, які впливають на якість життя та професійний розвиток особистості. Фактично, всі відомі вчені в певний спосіб обговорювали проблему людських почуттів, емоцій та намагалися розглянути їх природу. Однак безрезультатні спроби знайти надійні методи об'єктивного дослідження емоційних явищ призвели до того, що вчені поступово обмежувалися дослідженням вузького спектру питань, які, головним чином, стосуються виразу емоцій та впливу окремих емоційних станів на поведінку та діяльність людини.

Питання формування емоційної сфери у майбутніх фахівців займає важливе місце в сфері психологічних досліджень і є однією з найскладніших у сучасній психології та педагогіці. Крім того, розвиток емоційної сфери майбутніх фахівців є важливою складовою формування їх професіоналізму. Незважаючи на наявність певних досліджень на цю тему, важко не визнати, що їхньої кількості бракує, і багато з вже існуючих публікацій потребують глибшого розгляду та конкретизації. Взагалі, проблема формування емоційної сфери залишається далекою від завершення, і вона залишається надзвичайно актуальною.[1]

Сфера емоцій об'єкт глибокого дослідження в науці, і вже багато вчених внесли важливий внесок у розуміння цього психологічного аспекту. Різні психологічні теорії, такі як теорії У. Джемса, К. Ланге, С. Шехтер та інших, спробували пояснити природу емоцій. Вивчено взаємозв'язок між компонентами емоційної сфери та пізнавальними та вольовими процесами завдяки внеску вчених, таких як Л. Божович, Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, З. Фрейд і інші. У дослідженнях також були визначені психологічні особливості компонентів емоційної сфери студентів, їхню готовність до професійної діяльності та проблеми формування емоційної стійкості. Роботи таких вчених, як О. Бондаренко, Е. Зеєр, Т. Кириленко, Т. Маслова, В. Лісовський, Ю. Бреус, Т. Жванія, О. Чернякової та інші, розглядають різні аспекти емоційної сфери студентів та їх вплив на професійний розвиток. Розроблено та висвітлено особливості розвитку студентської молоді у роботах О. Винославської, Ю. Вишневського, О. Семашка та інших вчених. [2,3]

Зазначені дослідники роблять вагомий внесок у наше розуміння та вивчення емоційної сфери студентів у вищій освіті, але існує потреба в подальших дослідженнях та аналізі цього важливого аспекту психологічної та професійної підготовки сучасної молоді.

Наукова література містить значну кількість матеріалів, що стосуються формування емоційної сфери особистості, але розвиток цієї сфери в контексті закладів вищої освіти залишається досить слабо дослідженим. Сучасні дослідники акцентують на важливості формування емоційної сфери у студентів, які готуються до майбутньої професійної діяльності. Проте, детальніше дослідження цієї проблеми залишається недостатнім, особливо в умовах воєнного стану.

Різноманітні визначення поняття "емоційна сфера" ускладнюють виділення важливих професійних якостей майбутніх працівників. Це у свою чергу призводить

до недостатньої ефективності заходів, спрямованих на підвищення професійної майстерності студентів, їхнього психічного здоров'я та емоційного стану.

Емпіричне дослідження було спрямовано на вивчення психологічних особливостей емоційної сфери студентів в умовах воєнного стану, що дають змогу виявити психологічну своєрідність емоційного реагування на навчальний процес в умовах воєнного стану, встановити обсяг і якість отриманої інформації.

В експерименті брали участь студенти 1 і 2 курсу спеціальності 053 Психологія Київського університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія».

В емпіричному дослідженні нами були використані такі методики:

1. Самоаналіз власних емоцій за допомогою піктограм емоцій.
2. Для врахування особливостей індивідуальних характеристик використовували тест «самопочуття активності настрою» (САН), різновид опитувальників станів та настроїв.

3. Тест емоцій (тест Басса-Дарки в модифікації Г.В.Резапкіної).

4. Самоаналіз чи є у Вас проблеми з тривогою (А.Л. Чапмен, К.Л. Кратц, М.Т.Тул).

Після проведення емпіричного дослідження ми отримали наступні результати. В процесі самоаналізу студентами 1,2 курсів спеціальності 053 Психологія, Київського університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» емоційного стану за допомогою піктограм емоцій, ми отримали наступні дані: переважна кількість оцінили свій стан, як втомлений – 35%, переживають страх – 25%, сум – 20%, втому – 10%, підозрілість – 5%, спокій – 5%.

За розрахунком тесту було виявлено середні значення всіх показників САН для студентів 1 курсу: самопочуття М-3.6, активність М-3.7, настроїв М-3.8 та студентів 2 курсу: самопочуття М-3.8, активність М-3.7, настроїв М-3.6. Це говорить про низький рівень значення.

Аналізуючи отримані результати за обраними шкалами (тест Басса-Дарки в модифікації Г.В. Резапкіної), ми можемо зробити наступні висновки: серед студентів фізична агресія має більш низький показник, що складає 67,5%, ніж непряма агресія, яка має середній показник аж 52,5%, також аналізуючи отримані дані в процесі емпіричного дослідження, ми можемо помітити прояв негативізму – середній рівень 87.5%, а також образливості – 72,5%. Найвищі рівні серед студентів мають наступні шкали: непряма агресія – 10% та образливість – 15%.

Це говорить про те, що студенти мають певні прояви негативних форм поведінки і негативних емоційний проявів.

Аналізуючи отримані дані щодо четвертої методики ми можемо узагальнити, що студенти мають прояв тривоги, які заважають виконувати їм повсякденні обов'язки.

Підбиваючи підсумки, можемо зазначити, що багато факторів впливають на емоційний стан здобувачів вищої освіти. Війна, новини, брак часу, небезпека, страх призводять до небажаних проявів в емоційній сфері і поведінці студентів, які при довготривалій дії на організм можуть призвести до хронічних захворювань. На жаль, статистика, яку ми побачили, виходячи з нашого дослідження є неопозитивною і подальше навантаження емоційного фону здобувачів вищої освіти може призвести до негативних результатів, які будуть безпосередньо відгукуватися на організмі в цілому.

Аналізуючи вище сказане ми бачимо необхідність в розробці корекційної програми направленої на емоційну сферу сучасних студентів з використанням технік нейрографіки і діалектично поведінкової терапії, що буде наступним етапом нашого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Емоція. *Вікіпедія* : веб сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення 14.01.2024р.)
2. Коломійцева О.В. Психологічні особливості емоційного сприймання музики розумово відсталими дітьми: дис..канд.психол.наук : 19.00.08 /Інститут корекційної педагогіки та психології імені М.П. Драгоманова, Київ, 2009. 253с.
3. Чернякова О., Лукашук А. Особливості психічного здоров'я сучасних студентів Київського університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» в умовах воєнного стану. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. №. 141. С. 186-188.